

ECEVİT'İN KEMALİZM'E İNDİRDİĞİ DARBE

Aydınlık Gazetesi, 1 Ağustos 2017

Yıldırım Koç

CHP'nin Kemalizm'den kopuşunda ikinci kırılma noktası, İsmet İnönü'nün "ortanın solu" politikası ve ardından Bülent Ecevit'in "Atatürk devrimleri"ne yönelik eleştirileridir.

CHP, 1946-1950 döneminde Kemalizm'in temel ilkelerinden ayrıldı. 1950-1960 döneminde Demokrat Parti iktidarı yıllarında da, DP'nin ABD yandaşı politikalarına önemli bir tepki vermedi. Türk askerinin Kore'ye gönderilmesi, Türkiye'nin NATO'ya girmesi ve ülkenin dört bir tarafında yabancı üs ve tesislerin kurulması, ülke kaynaklarının yabancı sömürüsüne açılması, başta Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere, kamu kurum ve kuruluşlarına ABD ajanlarının yerleştirilmesi gibi konularda etkili bir muhalefet yürütmedi. 1962-1965 döneminde "barış gönüllüsü" adı altında ülkemize sokulan ABD ajanlarına da ses çıkarmadı.

TİP'İN BAŞARILARI CHP'Yİ ARAYIŞA İTTİ

1961 yılında kurulan TİP'in 1962 yılındaki yönetim değişikliği sonrasında başlattığı kampanyalar ve elde ettiği başarılar, CHP'yi tavrı almaya zorladı.

CHP, bu koşullarda, Kemalizm'e yeniden sarılmak yerine, Kemalizm'den uzaklaşmaya yol açacak bir yol izledi.

İnönü, 29 Temmuz 1965 günü yaptığı açıklamada, "CHP, bünyesi itibarıyla devletçi bir partidir ve bu sıfatla elbette ortanın solunda bir anlayıştadır," dedi. CHP Genel Sekreteri Bülent Ecevit de 1966 yılında **Ortanın Solu** isimli bir kitap yayımladı.

Arkasından "sosyal demokrasi" dernekleri ortaya çıktı.

SOSYAL DEMOKRASİ DERNEKLERİ

1965 yılında Ankara Üniversitesi SBF'de Sosyal Demokrasi Derneği kuruldu. ODTÜ Sosyal Demokrasi Kulübü ise 1966 Aralık'ında kuruldu ve ardından adı Sosyal Demokrasi Derneği'ne çevrildi. Bunlar ve benzeri dernekler daha sonra Sosyal Demokrasi Dernekleri Federasyonu'nu oluşturdu.

Sosyal Demokrasi Dernekleri Federasyonu'nun 11 Kasım 1969 günü Ankara'da düzenlediği toplantıda konuşan CHP Genel Sekreteri Bülent Ecevit, "Atatürk, sürekli devrimcilik isteyen bir önderdi," dedikten sonra, şunları söyledi (Ecevit, B., **Atatürk ve Devrimcilik**, Tekin Yay., 1970): "Cumhuriyet'ten sonraki devrimler üstyapı devrimleriydi. (...) Bunu söylemek, Cumhuriyetin ilk dönemlerinde yapılan devrimlerin çoğu için 'üstyapı devrimlerinden ibaretti,' demek, Atatürk'e yönelmiş bir eleştiri gibi görülmemelidir." (s.62)

"Bu devrimler, o dönemin koşulları içinde gerekli idi, kaçınılmazdı ve büyük değer taşımakta idi; fakat önyargısız bakılırsa görülür ki, genellikle o devrimler, halkı ezilmekten, sömürülmekten kurtarıcı devrimler değildi." (s.69)

Ecevit, bu kitabın telif hakkını da Sosyal Demokrasi Dernekleri Federasyonu'na bıraktı.

SENDİKALARDA SOSYAL DEMOKRASİ

Sosyal demokrasi dalgası sendikaları da etkiledi. Bazı sendikalar, Kemalizm'e sarılmak yerine, Avrupa'dan da etkilenerek, içeriği anlaşılmamış bir "sosyal demokrasi"ye yöneldi.

Türk-İş içindeki önce 4, ardından 12 sendika, 1971 yılında Sosyal Demokrat Sendikalar Hareketini başlattı. Bu hareket, 1976 yılında gayriresmi bir örgütlenmeye gitti.

28 Eylül 1978 günü ise Feridun Şakir Ögünç'ün genel başkanlığında Türkiye Sosyal Demokrat İşçi Sendikaları Konfederasyonu kuruldu. Örgüt, "demokratik sosyalizmi" amaçlıyordu.

Ancak CHP bu "sosyal demokrat" dalganın dışında kaldı. CHP'nin Bülent Ecevit'in genel başkanlığında gerçekleştirilen 1976 kurultayında kabul edilen programda Kemalizm veya "sosyal demokrasi" yoktu, "demokratik sol" vardı.

1965-1980 dönemi, Kemalizm'den kopmuş CHP'nin ideolojik ve siyasi arayışlarıyla geçti. Bu süreçte Türkiye'de kapitalizmin gelişmesi ve güçlenen yerli burjuvazinin tavrı da etkili oldu.